

Institut kolektivní správy práv je zejména v posledních desetiletí pod velkým tlakem a čelí výzvám, které s sebou přináší výrazný technologický pokrok, který v multimediálním informačním prostředí globalizujícího se světa přináší nové problémy a otázky, které musí kolektivní správci i evropské orgány reflektovat a nějakým způsobem na ně reagovat. Pojmy jako teritorialita, digitalizace, přeshraniční správa práv nebo veřejných licence jsou v souvislosti s kolektivní správou práv často skloňovanými pojmy. Po stručném úvodu zaměřeném na definování základních charakteristik kolektivní správy práv v České republice se zaměřím na fenomén veřejných licencí Creative commons (dále jen „CC licence“). Jejich existence a popularita je více než patrná a již v úvodu této práce si dovoluji tvrdit, že jejich vliv nadále poroste, jelikož autorům poskytují jednoduchý a srozumitelný nástroj, jímž mohou poskytnout oprávnění užít své dílo veřejnosti, což v případě kolektivní správy práv prozatím konstatovat nemůžeme. Jejich vznik je pevně spjat s technologickým vývojem a zejména internet, který je již v dnešní době velice snadno dostupným médiem, jehož prostřednictvím může docházet k šíření autorských děl, poskytuje licencím CC živnou půdu pro jejich další růst. Jelikož jsou tyto licence použitelné kdekoli na světě, dochází při jejich aplikaci ke konfrontaci s jednotlivými národními autorskoprávními úpravami, které na tento nový způsob ochrany autorských děl musí adekvátně reagovat. V kapitole věnované těmto licencím se proto zaměřím na jejich zakotvení v českém právním řádu včetně vztahu ke kolektivní správě práv.

Digitalizační snahy ze strany Evropské komise, které mají za cíl digitalizaci kulturního materiálu, jeho dostupnost on-line a uchovávání digitálních záznamů, otevřely velice zajímavé téma osiřelých děl, které se úzce dotýká jednotlivých členských států EU i kolektivních správců. Osířelá díla jsou autorská díla chráněná autorským zákonem, jehož nositele práv nelze určit ani nalézt. Tato díla požívají totožnou ochranu jako jakákoliv jiná autorská díla, což znamená, že k jakémukoliv jejich užití je nutné získat souhlas autora nebo oprávněného nositele práv. A právě tento souhlas je hlavní překážkou digitalizačních prací, ale zároveň i běžného užívání osiřelých děl na národní respektive evropské úrovni. V současnosti totiž neexistují zákonné mechanismy, které by jejich užívání legálně umožňovaly. I přes četné snahy ze strany Evropské komise, volající po zavedení nástrojů pro usnadnění užívání osiřelých děl a hledání společných kritérií pro „přiměřené“ vyhledávání nositelů práv, zejména

z důvodu přeshraničního užívání děl, se prozatím nepodařilo nalézt vhodný model řešení, který by přispěl k právní jistotě v těchto vztazích. Proto se v kapitole věnované osiřelým dílům pokusím nastínit možná řešení této problematiky.

V poslední části diplomové práce se zaměřím na současné harmonizační snahy na poli kolektivní správy práv. Tradiční modely úpravy přeshraniční správy práv, založené na vzájemných recipročních smlouvách uzavíraných mezi jednotlivými kolektivními správci, nejsou plně slučitelné se snahami Evropských institucí (zejména Komise), které volají po odstranění restriktivních ustanovení ze smluv o zastupování ve prospěch nositelů práv, zavedení soutěžního prostředí mezi kolektivní správce nebo regulaci jejich vzájemné spolupráce. Jejich cílem je co možná nejširší zpřístupnění obsahu chráněných děl při současném zachování určitého stupně ochrany pro nositele práv a dále vytvoření uživatelsky snadného a srozumitelného prostředí, které bude odrážet individuální požadavky jednotlivce. Tyto snahy souvisí zejména s technologickým rozvojem interaktivního sdělování informací, zejména hudby, prostřednictvím sítě internet. Překonání teritoriální působnosti autorského práva a liberalizace trhu v podmínkách jednotného hospodářského prostoru, zejména v souvislosti s komunitárními zásadami volného pohybu zboží a osob, je v současnosti často skloňovaným tématem, které může v neblízké době změnit tradiční pojetí správy práv na evropském kontinentu a paradoxně přispět k ohrožení její kulturní rozmanitosti. V této kapitole nejdříve vyberu nejdůležitější rozhodnutí Evropského soudního dvora, zaměřené na jednání kolektivních správců ve světle evropského soutěžního práva a následně zmapuji přístupy k řešení otázky přeshraničního výkonu kolektivní správy autorských práv hudebních děl v on-line prostředí. Závěrem se pokusím nastínit možné dopady těchto liberalizačních snah.